

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en Ministerie van
Klimaat en Groene Groei
T.a.v. meneer B.Madlener en Mevrouw S.T.M. Hermans

Netbeheer Nederland

Anna van Buerenplein 43 2595
DA Den Haag

Postbus 90608 2509 LP

Den Haag 070 205 50

00

secretariaat@netbeheernederland.nl

netbeheernederland.nl

Kenmerk

BR-2025-2162

Behandeld door

Jelle Dams

Doorkiesnummer

070 205 50 000

Datum

30 Mei 2025

E-mail

jdams@netbeheernederland.nl

Onderwerp

Consultatiereactie 'Nationale visie op duurzame koolstof in de chemische industrie'

Geachte heer, mevrouw,

Bijgaand treft u de reactie van Netbeheer Nederland (hierna: NBNL) aan inzake de consultatie van de 'Nationale visie op duurzame koolstof in de chemische industrie' zoals ter consultatie voorgelegd op 30 april. Als vereniging van alle elektriciteits- en gasnetbeheerders in Nederland heeft NBNL met belangstelling kennisgenomen van de voorgelegde consultatie.

NBNL stelt het op prijs om in de gelegenheid te worden gesteld een reactie te geven, en maakt van deze mogelijkheid graag gebruik. In deze reactie geeft NBNL haar visie op de consultatie en geeft een aantal aandachtspunten mee.

Algemeen

NBNL ziet de Nationale Visie op de transitie naar duurzame koolstofchemie als een belangrijke stap, gezien het fundamentele belang van koolstof als bouwsteen en de grote rol van de chemiesector in Nederland. De verduurzamingsplannen van deze energie-intensieve sector hebben grote impact op het toekomstige energiesysteem. Tegelijkertijd leidt de internationale oriëntatie en de onzekerheid binnen de sector tot een moeilijk voorspelbare vraag naar energie en grondstoffen, wat het voor netbeheerders uitdagend maakt om tijdig en doelgericht te investeren in de benodigde infrastructuur. Deze huidige onzekerheid vermindert de investeringsbereidheid bij netbeheerders en creëert risico's voor de industrie, die duidelijkheid nodig heeft over de beschikbaarheid van toekomstige infrastructuur.

Belang van scenario's voor netbeheerders

Netbeheerders publiceerden recent nieuwe scenario's¹. De scenario's schetsen hoe het Nederlandse energiesysteem zich kan ontwikkelen tot een toekomstbestendig systeem, en welke maatregelen daarvoor nodig zijn. De scenario's zijn opgesteld op basis van interviews met onder andere zeventig industriepartijen in Nederland met een grote energievraag, in combinatie met interactie met belangenorganisaties en industrieclusters. Hoewel de scenario's verschillen in de keuzes rondom de energievraag van de industrie, is het duidelijk dat het realiseren van klimaatneutraliteit in 2050 een ingrijpende wijziging in de industriële energievraag vereist: olie, kolen en aardgas worden vervangen door biogene grondstoffen, waterstof en elektriciteit. Een deel van de fossiele inputstromen kan ook blijven bestaan in combinatie met het afvangen en opslaan of hergebruiken van resulterende CO₂.

De keuzes vanuit de industrie hebben daarmee grote invloed op de vorm van het toekomstig energiesysteem waar netbeheerders aan meebouwen.

Wederzijds begrip tussen visie Rijksoverheid en de toekomstbeelden van netbeheerders

Deze paragraaf bevat een aantal openstaande vragen vanuit NBNL, met een toelichting die van waarde is voor het vervolgtraject van deze nationale visie.

1. *Kan de visie op het punt van decentralisatie nader worden uitgewerkt en onderbouwd, zodat deze kan bijdragen aan een aanbod-gedreven ontwikkeling van de energie-infrastructuur?*

De visie impliceert een potentiële decentralisatie van het klassieke raffinaderij-krakercomplex. Het is cruciaal dat netbeheerders hier tijdig zicht en sturing op krijgen. De huidige Cluster Energie Strategieën (hierna: CES-en) van alle clusters, inclusief cluster zes, schetsen een beeld van het behoud van meer geconcentreerde basischemie. Deze strategieën vormen een belangrijke bouwsteen voor de scenario's van NBNL, die op hun beurt investeringen in infrastructuur onderbouwen².

2. *Hoe waarschijnlijk is het dat de transitie naar een duurzame koolstofchemie plaatsvindt langs de hoofdroutes zoals voorgesteld in het expertadvies?*

Er bestaan ontwikkelingen als CO₂- en biobased feedstocks die in combinatie met zuurstof tot nieuwe eindproducten en platformmoleculen leiden. Deze route komt niet voor in de schematische hoofdroutes in de conceptvisie. Ook Nederlandse innovatie-instellingen werken aan deze alternatieve routes. Dergelijke ontwikkelingen hebben een potentieel grote impact op energie- en grondstoffenvraag. Het is voor netbeheerders belangrijk om te kunnen inschatten wat de potentie is voor het opbouwen van nieuwe, innovatieve ketens in Nederland – en of er een plaats is voor deze ketens in de visie van de Rijksoverheid.

¹ Netbeheer Nederland Scenario's Editie 2025 ([link](#))

² NBNL onderzoekt binnen NPVI de mogelijkheden voor een meer aanbod-gedreven infrastructuurontwikkeling, dat wil zeggen, een ontwikkeling die ruimte en capaciteit op bepaalde locaties mogelijk maakt, eerder dan dat de vraag zich heeft geconcretiseerd. Hiervoor wordt onder andere in het NPVI samengewerkt met industrieclusters en het ministerie van KGG. Deze aanpak vraagt meer informatie over de geschetste decentralisatie om het aanbod-gedreven ontwikkelen mogelijk te maken. De centrale vraagstelling is: 'wat komt, waar en wanneer, en met hoeveel zekerheid?'

3. *Houdt de visie rekening met toekomstige schaarste aan duurzame koolstof(dragers), in het licht van toepassingen buiten de chemiesector?*

Er zijn aanwijzingen dat het gebruik van groengas in hybride warmtepompen in de gebouwde omgeving maatschappelijk gezien zeer waardevol is, omdat daarmee kostbare, ingrijpende renovaties van oudere woningen én noodzakelijke netverzwaring in meer landelijk gelegen gebieden kunnen worden voorkomen^{3,4}

Om die reden is het essentieel om zorgvuldig te bepalen hoe duurzame energiedragers worden ingezet voor verschillende toepassingen, en welke keuzes daarin gemaakt moeten worden.

Randvoorwaarden

In de optiek van NBNL moeten een aantal kritische randvoorwaarden gerealiseerd worden om de visie waardevoller te maken. De concept-visie en daarin geciteerde bronnen⁵ geven inzicht in een aantal randvoorwaarden bij een toekomstige duurzame en betaalbare koolstofchemie. De visie verder ontwikkelen betekent dat de randvoorwaarden voortvarend moeten worden ingevuld met stimulerend (innovatie)beleid:

- a. Zorg voor voldoende beschikbaarheid van (kortcyclische) koolstof is het noodzakelijk om cruciale technologieën op te schalen, zoals hogetemperatuurvergassing en koolstofafvang (CCS) bij afvalverbrandingsinstallaties.
- b. Complementaire beschikbaarheid van waterstof via elektrolyse en de daarvoor benodigde duurzame elektriciteitsbronnen evenals via import.
- c. Inzicht in vermogens en benodigde infrastructuur van elektriciteit, CO₂ en H₂ voor conversie van duurzame koolstof.
- d. Vraagstimulatie voor duurzame producten om investeringen in de duurzame koolstof te derisken

NBNL vraagt aandacht voor deze randvoorwaarden omdat we geloven dat de nationale visie bewerkstelligd kan worden mits de Rijksoverheid een belangrijke regierol vervult, waaronder sturen op het realiseren van genoemde randvoorwaarden.

Het verwezenlijken van de visie op duurzame koolstofchemie vereist een doelmatig, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem. Voor belangrijke onderdelen van de geschetste duurzame koolstofketen is infrastructuur nodig: elektriciteit, warmte, waterstof, syngas, CO₂ en afval voor productie van duurzame producten.

NBNL is van harte bereid om deze reactie nader (mondeling) toe te lichten, en wij denken graag mee bij de vervolgstappen en de uitwerking van de nationale visie. Daarnaast staat NBNL open om verder samen te werken in de verder ontwikkeling van de nationale visie gezien de raakvlakken van het scenariorapport, waarmee NBNL grip krijgt op toekomstige ontwikkelingen in de industrie.

³ CE Delft, Maatschappelijke waarde groengas. Casussen voor mobiliteit, industrie en gebouwde omgeving, januari 2022

⁴ PBL, Actualisatie Startanalyse aardgasvrije buurten 2025, maart 2025

⁵ Publieke Zaken, Quo Mare, Grote kostenverschillen in keuzes klimaatbeleid, augustus 2024

Met vriendelijke groet,

Jinny Moe Soe Let

Directeur Beleid en Communicatie